

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul post

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III*: Gh. Ușurelu cu Cnst. C. Ușurelu.

Curtea de apel din Galați, secțiunea I: Tone Nedelcof cu Ioana Angela Bulgaru și alții.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ. — *Casațiunea franceză*. — Observațiune de S. R.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA III

Audiența dela 26 Martie 1913

Președinta d-lui Panait Ionescu, consilier

Gh. Ușurelu cu Const. C. Ușurelu

CAMBIE. — ACȚIUNE CAMBIALĂ. — EXCEPȚIUNIL. — ÎNCEPUT DE DOVADĂ. — COMPLECTAREA PROBEL. — JURĂMÂNT SUPLETORIU. — ART. 349 COD. COM.

Instanța de fond nu violează dispozițiunile art. 349 din codul comercial, când, față cu un început de dovada scrisă, admite jurământul supletoriu ca singurul ce poate complectă cu o grabnică soluțiune această dovadă, înlăturând interogatorul și proba cu martori.

No. 182. — Respins ca neintemeiat recursul făcut de Gh. Ușurelu contra deciziei Curței de apel din București secția I No. 64 din 1912, dată în proces cu Const. C. Ușurelu¹⁾.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier A. Socu.

1) V. *Dreptul* No. 12 din 1913, p. 91.

S'a ascultat d-l avocat B. Cernea, pentru recurent în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Sima Nicolescu, pentru intimat, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I. «Exces de putere și violarea dreptului de apărare. Am propus excepțiunea stingerii cambiilor ce formau obiectul acțiunei pretinsă cambială prin novațiune rezultând din preschimbarea acestor cambii prin altele.

«Această excepțiune o întemeiam în fapt pe o dovadă scrisă emanată dela reclamant, scrisorile din 12 Septembrie 1905 și 4 Octombrie 1907 și pe cambiile succesiv preschimbate ce am depus pe masa Curței. Aceste acte scrise dacă nu constituiau proba desăvârșită, constituiau după însăși decizia Curței un început de dovadă scrisă.

«Curtea, însă, înlăturându-mi probele mele și întemeindu-se exclusiv pe jurământul supletoriu, mă privează de dreptul de apărare, îmi înclinde calea acțiunei principale și comite astfel un exces de putere și violarea dreptului de apărare.

II. «Nemotivare și violarea art. 349 cod. comercial. «Curtea, dacă era în drept să înlătore probele cerute ca nefiind de o grabnică soluțiune, era ținută să motiveze și să arate pentru ce în cazul de față proba cu martori și interogatorul nu era de o grabnică soluție, când însăși Curtea constată că era de față reclamantul în instanță. Onor Curte face o motivare de principiu care contrazice considerentele anterioare ale sale, unde arată că în fiecare speță are să examineze elementele din care să decidă dacă proba cerută este de grabnică soluțiune sau nu».

Având în vedere că din decizia supusă recursului se constată că, recurentul Gh. C. Ușurelu a făcut apel contra sentinței tribunalului Ialomița No. 10 din 1912, prin care s'a admis acțiunea cambială ce i-a fost întemeiată de Const. C. Ușurelu și obligat a plăti

acestua suma de 25.000 lei pe baza a două cambii emise de el în anul 1905, cerând ca și înaintea tribunalului să fie apărat de plata lor, pe motivul că acele polițe au fost preschimbate cu altele și pentru probarea acestui fapt invoacă : 1) o declarațiune a intimatului din 12 Septembrie 1905, prin care recunoaște că toate girurile date pentru el i-au fost plătite pr'n polițe cu termen ; și 2) o scrisoare cu data de 4 Octombrie 1907, emanată tot dela intimat prin care acesta-i cere o sumă de bani, iar în mod subsidiar că, dacă scrisorile ce a prezentat n'ar constitui o probă complectă ci numai un început de dovadă scrisă, să i se admită complectarea ei prin proba testimonială, interogatoriu sau jurământul supletoriu ; că, Curtea de apel din București secțiunea I, judecând din nou procesul, a considerat scrisorile prezentate ca un început de dovadă scrisă și a pășit la complectarea dovezei ; că, în această ordine de idei, Curtea ocupându-se cu mijloacele invocate de apelant, a respins dovada cu martori și interogatoriul, de oarece aceste mijloace nu sunt de o promptă soluție pricei, cum cere art. 349 cod. comercial, putând să dea loc la întârziere, la nouă amânări.

S'a openit însă la cel din urmă mijloc de complectarea dovezei, la jurământul supletoriu, a obligat pe intimatul Const. C. Ușurelu să jure ; că, acesta prestand jurământul ce i s'a dat, Curtea a respins apelul ca nefondat ;

Văzând art. 349 din codul comercial ;

Considerând că, după dispozițiunile acestui text de lege, debitorul unei cambii nu va putea opune de cât excepțiunile privitoare la forma titlului, sau lipsa condițiunilor necesare pentru exercițiul acțiunei și excepțiunile personale aceuia care exercită acțiunea, care însă nu pot întârzia condamnarea la plată, de cât dacă sunt lichide și de o grabnică soluțiune și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă ;

Considerând că, legiuitorul în scop de a întări creditul de care trebuie să fie înconjurată o cambie, a derogat prin sus citatul text de lege dela regulele de drept comun, nepermițând debitorului acționat în plata unei cambii să opună decât excepțiunile privitoare la forma titlului, lipsa condițiunilor necesare pentru exercițiul acțiunei cambiale și excepțiunile personale aceuia care exercită această acțiune, cu condițiune ca ele să fie lichide, de o grabnică soluțiune și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă

fără să facă vre o distincțiune între cazul când sunt opuse beneficiarului cambiei sau terțiului posesor ;

Considerând că, în speță, față de începutul de dovadă scrisă rezultată din scrisorile cu data de 12 Septembrie 1905 și 4 Octombrie 1907, ale intimatului Const. C. Ușurelu, netăgăduite de dânsul, și din care rezultă că între părți se făceau schimburi de polițe și se da acțiuni pentru polițe neajunse încă la scadență, Curtea de fond apreciază că dovada de grabnică soluție, care ar complectă acest început de dovadă scrisă, este numai jurământul supletoriu pe care dânsul l-a dat intimatului Const. C. Ușurelu și prestat de acesta, conform condițiunilor prescise de art. 250 din procedura civilă, declarând că printre polițele preschimbate de care se vorbește în scrisorile sale, nu sunt coprinse și cele două polițe ce fac obiectul procesului de față ;

Considerând că Curtea de fond, față de dispozițiunile excepționale ale art. 349 din codul comercial-privitoare la dovezele admise în acțiunea cambială, admițând complectarea începutului de dovadă scrisă invocată de recurent numai prin jurământul supletoriu, ca singurul ce poate complectă cu o grabnică soluțiune această probă, înlăturând interogatoriul și proba cu martori, prin acest fapt n'a violat art. 349 cod. comercial, nici dreptul de apărare al recurentului, n'a comis nici un exces de putere și hotărârea sa din acest punct de vedere este bine și suficient motivată ;

Că dar, motivele de casare nefiind fondate, recursul caută să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 13 Februarie 1913

Președînța d-lui D. Buzdugan, consilier

Țone Nedelcof cu Ioana Angela Bulgaro și alții

CONVENȚIUNI. — CONTRACTE. — EXECUTAREA LOR. — CLAUZE REZOLUTORII EXPRESE. — INTERPRETAREA LOR. — ART. 969 ȘI 970 COD. CIVIL.

PACT COMISORIU. — CONTRACT. — REZILIERE. — DEBITOR. — DOVADA CULPEI SAU NEPUTINTEI DE PLATĂ. — ART. 1021 COD. CIVIL. OPERTE REALE. — FORMA LOR. — NEREGULARITATE. — DACA ATRAGE PUNEREA ÎN EXECUTARE A PACTULUI COMISORIU. — ART. 1114 ȘI URM. COD. CIVIL. ART. 604 ȘI URM. PR. CIVILĂ.

1° Cu toate că contractul este lege între părți și instanțele judecătorești nu pot îndulci rigoarea clauzelor rezolutorii exprese, totuși judecătorii au

căderea și datorია să verifice dacă neexecutarea a avut loc în înțelesul prevăzut și stipulat mai dinainte de părți, de oarece știut este că, potrivit art. 970 din codul civil, convențiunile trebuiesc executate cu bună credință.

2° Rezilierea de drept a unui contract în baza pactului comisoriu fiind pedeapsa ce și-o impune însuși debitorul pentru nerespectarea angajamentelor contractate de dânsul, urmează că pactul comisoriu nu poate să opereze decât în caz de vină, neglijență sau rea credință a debitorului sau în caz de neputință de a plăti la termenul stipulat.

3° Cu toate că ofertele de plată și consemnațiuni nu au efect liberatoriu decât dacă sunt făcute în formele cerute de art. 604 și urm. pr. civilă, totuși neregularitatea lor nu poate atrage operarea pactului comisoriu prevăzut într'un contract, de oarece nu trebuie să se confunde punerea în executare a pactului comisoriu, care presupune neîndeplinirea obligațiunilor debitorului la termenul convenit, cu ofertele reale urmate de consemnațiunea obiectului obligațiunei, care echivalează plata, procedura ofertelor reale nefiind creată în interesul creditorului ci în folosul debitorului de bună credință care voește a și îndeplini obligațiunea sa spre a nu mai plăti interese zadarnice și spre a lăsa pe riscul creditorului obiectul prestațiunei sale.

No. 20. — S'a prezentat apelantul asistat de d-nii avocați V. Athanasovici și W. Filderman, intimatele Ioana Angela Bulgaru și Alexandrina Ștefănescu, tutoarea minorei Elisabeta Bulgaru, prin d-l avocat Cesar Pascu și intimatul C. C. Ștefănescu asistat de același și de d-l avocat M. G. Orleanu.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Tone Nedelcof arendașul moșiei Țonea, în contra sentinței tribunalului Ilfov secția III, sub No. 406 din 30 Iunie 1911, prin care i se respinge contestația făcută la ordonanța de evacuare sub No. 3725 din 3 Maiu 1911 a d-lui președinte al tribunalului Ilfov secția III, dată potrivit legii proprietarilor, după cererea d-lor Ioana

Angela Bulgaru, Constantin Ștefănescu și Alexandrina Ștefănescu, cotutorii minorei Elisabeta și Gheorghe Petrescu, conservator judiciar privitor la moșia Țonea din județul Ialomița;

Având în vedere petițiunea înregistrată sub No. 5760 din 30 Aprilie 1911, prin care Ioana Angela Gh. Bulgaru, în calitate de moștenitoare a defunctului său tată căpitan Gh. Bulgaru, Alexandrina Ștefănescu și Constantin C. Ștefănescu, în calitate de cotutori ai minorei Elisabeta Gh. Bulgaru, de asemenea moștenitoarea lui Căpitan Gh. Bulgaru și Gh. Petrescu, în calitate de conservator asupra părții indivize din moșia Țonea, proprietatea d-nei Ioana Angela Gh. Bulgaru, cer în baza legii proprietarilor să se expulzeze de pe sus zisa moșie arendașul Țone P. Nedelcof, întrucât nu a achitat la termenul fixat prin contractul de arendare autentificat de tribunalul de Ilfov secția notariat sub No. 714 din 27 Ianuarie 1904 și investit cu formula executorie No. 167 din 1911, căștiul de Aprilie 1911, fapt ce atrage de drept rezilierea contractului în baza clauzei rezolutorii exprese prevăzută în articolul 2 al sus arătătorului contract;

Având în vedere susținerile părților, concluziunile lor scrise și actele cuprinse în dosarele cauzei, întregitorul lui Constantin Ștefănescu și Alexandrina Ștefănescu, arătările martorilor ascultați în cauză, precum și concluziunile ministerului public;

Considerând că în fapt se constată următoarele: că prin contractul de arendare sub No. 714 din 27 Ianuarie 1904 Căpitanul Gh. Bulgaru, autorul reclamantelor Ioana Angela Bulgaru și al minorei Elisabeta Bulgaru, arendează lui Țone P. Nedelcof moșia Țonea din județul Ialomița pe termen de zece ani cu începere de la 23 Aprilie 1906 și cu o arendă anuală de 10.000 lei, plătită anticipat în 2 rate egale a 5.000 lei, la 23 Martie și 23 Septembrie a fiecărui an;

Că, încetând din viață căpitanul Gh. Bulgaru, moștenitorii său Ioana Angela Bulgaru, pe atunci Dumitrescu, fiind căsătorită cu căpitanul Toma Dumitrescu, și minoara Elisabeta Bulgaru, reprezentată prin cotutorii săi Alexandrina Ștefănescu și C. Ștefănescu, la 10 Februarie 1907 fac o cerere președintelui tribunalului Ilfov și obțin expulzarea arendașului Țone Nedelcof, pe cuvântul că nu ar fi achitat în întregime căștiul datorit, însă Curtea de apel

din București reformă sentința primei instanțe și îl repune pe arendaș în posesiunea moșiei;

Că, la 30 Aprilie 1911, Ioana Angela Bulgaru, Alexandrina Șrefănescu și C. Ștefănescu, în calitate de cotutori ai minoarei Elisabeta Bulgaru și Gh. Petrescu conservator al moșiei Țonea, cer și obțin din nou prin ordonanța No. 3725 din 3 Maiu 1911 a președintelui secția III Ilfov, expulzarea arendașului Nedelcof, sub cuvânt că nu ar fi achitat la termen proprietarilor câștiul de 23 Martie 1911, și sunt puși în stăpânirea moșiei de către portărelul tribunalului Ilfov prin procesul-verbal cu data de 9 Maiu 1911, iar Nedelcof, în contra executării acestei ordonanțe, face contestație, cerând anularea ordonanței prezidențiale și a menționatului proces-verbal, contestație respinsă atât de tribunalul Ilfov prin sentința No. 406 din 1911, cât și de Curtea de apel din București secția IV cu decizia No. 110 din 1911, casată în urmă prin decizia Inaltei Curți de casație sub No. 110 din 1912 care învestește cu judecarea afacerii Curtea de apel din Galați;

Având în vedere că, expulzarea arendașului Nedelcof se cere în baza clauzei sub No. 2 din contractul de arendare intervenit la 27 Ianuarie 1904 între Gh. Bulgaru și Nedelcof, și autentificat de tribunalul Ilfov sub No. 714 din 1904, și ca atare în primul rând câtă a se examina cuprinsul contractului, legea părților;

Că, din zisul contract rezultă între altele că Gh. Bulgaru, proprietarul moșiei Țonea, arendează moșia lui Țone P. Nedelcof pe un nou period de 10 ani cu începere de la 23 Aprilie 1906 și cu arendă anuală de 10.000 lei plătită la domiciliul proprietarului în rate a 5.000 lei, la 23 Martie și 23 Septembrie a fie căruia an, cu condiția expresă prevăzută la punctul 2, că dacă Nedelcof nu va plăti la timp unul din aceste două câștiuri, contractul va rămâne de drept și de fapt reziliat fără somațiune și fără de judecată, și în acelaș contract se mai adaugă clauza: „Toate dările către stat sau comună privesc pe proprietar care se vor achita de arendaș pentru care va prezenta chitanțe la plata câștiurilor“;

Considerând că, deși contractul e lege între părți și cu toate că instanțele judecătorești nu pot îndulci rigoarea clauzelor rezolutorii exprese, totuși judecătorii au căderea și datoria să verifice dacă a avut loc neexecutarea în înțelesul prevăzut și stipulat mai dinainte

de părți. Ori, întrucât contractele se execută de bună credință și întrucât este adevărat că plata câștiului de 5.000 lei trebuia să se facă neapărat de arendaș la domiciliul proprietarului la fiecare 23 Martie și 23 Septembrie a fie căruia an, și în acest scop trebuia ca arendașul sau imputernicitul său să se transporte la termenele hotărâte la domiciliul creditorului, având asupra sa banii necesari și să-i ofere proprietarului, nu e mai puțin adevărat că și proprietarul trebuia să fie de bună credință și să se poarte astfel pentru ca debitorul să se poată elibera, căci Nedelcof nu era obligat și nu putea să silească cu forța pe proprietar ca să primească la termen suma cuvenită. De altmintelega, singurul refuz al proprietarului de a primi plata ar atrage de drept rezilierea contractului în baza clauzei rezolutorii exprese și arendașul ar sta în totdeauna la capriciul proprietarului. Cu certitudine că nici Nedelcof și nici un alt arendaș nu ar contracta, dacă le-ar putea trece prin minte că s'ar putea da o astfel de interpretare clauzelor rezolutorii exprese;

Că, în afară de acestea, rezilierea de drept a contractului în baza pactului comisoriu este pedeapsa ce și-o impune singur debitorul pentru nerespectarea angajamentelor contractate de dânsul și o pedeapsă nu se poate concepe decât pentru vina, neglijența sau reaua credință a debitorului sau pentru neputința de a plăti la termenul hotărât;

Că, prin urmare, chestiunea este a se ști dacă debitorul Țone Nedelcof a făcut tot ce i-a fost omeneste posibil pentru ca să efectueze plata la termenul de 23 Martie 1911, și dacă neefectuarea acestei plăți se datorește faptelor creditorilor săi, în care caz dânsii nu mai pot beneficia de clauza rezolutorie expresă, indiferent dacă mai târziu s'a efectuat sau nu plata de către Nedelcof, căci chiar dacă nu ar fi efectuat plata, creditorii decăzuți din beneficiul pactului comisoriu nu pot cere rezilierea contractului decât în temeiul clauzei rezolutorii obișnuite, cu care ocaziune debitorul poate execută obligațiunea ori-când, chiar în instanța de apel până în momentul dărei hotărârei definitive, depunând la casa de depuneri și consemnațiuni suma datorită. Inșă, în specie, expulzarea arendașului se cere în baza clauzei rezolutorii exprese prevăzută la punctul II din contract și de fapt Nedelcof în ziua de 23 Martie 1911 a depus la casa de depuneri și consemnațiuni pentru mi-

noara Elisabeta G. Bulgaru, cu recipisa No. 133 din 1911, lei 1329 ce pretinde că reprezintă partea aferentă minoarei pentru câștiul de Aprilie 1911;

Că, nu trebuie ca atare să se confunde punerea în executare a pactului comisoriu ce presupune neîndeplinirea obligațiunilor debitorului la termenul convenit, cu ofertele reale urmate de consemnațiunea obiectului obligațiunii care echivalează plata, ceea ce presupune diligența debitorului de a efectua plata și refuzul nejustificat al creditorului de a primi plata, oferte care de obște se fac după expirarea termenului convenit, căci procedura ofertelor de plată și consemnațiuni nu este creată în folosul creditorului ci în acela al debitorului nedreptățit, de bună credință, care voiește a-și îndeplini obligațiunea sa spre a nu mai plăti interese zădarnice și spre a lăsa pe riscul creditorului obiectul prestațiunii sale. Prin urmare este inutil de a se mai examina regularitatea ofertei și consemnațiunii câștiului depus de Nedelcof;

Că, dacă este adevărat că ofertele de plată și consemnațiuni cu efect liberatoriu nu se pot dovedi decât potrivit art. 604 și următorii din procedura civilă, nu este mai puțin adevărat că chestiunea de a se ști dacă debitorul a făcut tot posibilul pentru a efectua plata la termenul hotărât prin convențiune, e o chestiune pură de fapt care poate să fie dovedită cu martori și presumpțiuni și în ori ce caz debitorului îi era cu neputință să obție de la creditor dovada scrisă a refuzului de a primi suma oferită amiabil;

Având în vedere că din actele prezentate de părți se constată că căpitanul Gh. Bulgaru înecând din viață la începutul anului 1907, lasă ca moștenitoare două fiice și anume: Ioana Angela, căsătorită cu Toma Dumitrescu și Elisabeta, minoară, reprezentată de mama sa Alexandrina Ștefănescu ca tutrice și soful său de al doilea Constantin Ștefănescu ca cotutor. Defunctul lăsând prin testament cotitatea disponibilă fiicei sale Ioana Angela, aceasta avea drept la 2/3 din arenda datorită de Tone Nedelcof și minoara Elisabeta la 1/3 din arenda;

Că, contractul continuând între acești moștenitori și arendaș, la 1 Iulie 1909 Sava Grigorescu, creditorul căpitanului Dumitrescu, soful dotal al Ioanei Angela, în baza sentinței tribunalului Ilfov secția comercială sub No. 149 din 1909, face poprire în mâinile lui Tone Nedelcof asupra câștiurilor datorite pe

23 Martie 1910 și 23 Septembrie 1910 până la concurența sumei de lei 5.700 capital, plus 150 lei cheltuieli de judecată, ceace nu a împiedicat pe soții Dumitrescu ca prin actul de împrumut ipotecar pentru suma de lei 40.000 intervenit între dânsii și Coșoi, act notificat lui Tone Nedelcof la 14 Noembrie 1909, să-l însărcineze pe aceasta să plătească creditorului Coșoi câte 3.400 lei anual din arenda moșiei Tonea a lei 1.700 din fiecare rată cu începere de la 33 Septembrie 1910 asupra dobânzilor datorite de ei până la numărarea capitalului datorit.

Că, Sava Grigorescu încasând în contul creanței sale, în urma validării poprirei, lei 2.657 câștiul de 23 Martie 1910 și lei 2.735 asupra câștiului pe Septembrie 1910, sumi depuse la tribunalul Ilfov, și Coșoi rămânând neachitat de suma de lei cuvenită lui din câștiul de Septembrie 1910, de oarece nu a fost admis de a fi înscris în tabloul de ordine al creditorilor dresat cu prilejul poprirei lui Grigorescu, la 28 Februarie 1911, în conformitate cu actul de ipotecă scoate în vânzare moșia Tonea pentru 2/7 partea ce se cuvenea Ioanei Angela Bulgaru, acum divorțată de soful său căpitan Dumitrescu. Atunci Tone Nedelcof în ziua de 18 Martie 1911, cu cinci zile înainte de scadența ratei de 23 Martie 1911 și în contul acelei rate, plătește lui Coșoi conform actului de ipotecă lei 1.700 și se mai obligă a mai plăti la 15 Iulie lei 1.000, cu condiție ca la acea dată să ridice creditorul urmărirea, ceace s'a făcut prin jurnalul tribunalului Ilfov secția de notariat No. 5099 dln 1 August 1911;

Având în vedere că, deși prin această procedură Tone Nedelcof a adus un serviciu real d-nei Ioana Angela Bulgaru, totuși aceasta susține că plata a fost tardivă, de oarece s'ar fi făcut după 23 Martie 1911, și este și nevalabilă, de oarece însărcinarea dată lui Nedelcof prin actul de ipotecă de a plăti din arenda dobânzile lui Coșoi, nu este o cesiune propriu zisă sau o novațiune, dar o delegațiune imperfectă de plată;

Că, în orice caz, fiindcă la 19 Martie 1911, s'a înființat un conservator la imobilul urmărit de Coșoi, acesta din urmă nu mai avea nici un drept asupra veniturilor moșiei și Nedelcof trebuia să facă plata în mâinile conservatorului, căci cesiunea câștiurilor nu operă novațiune;

Considerând că, prin chitanța semnată de creditorul Coșoi, Nedelcof dovedește că a efectuat plata sumei

de lei 1.700 în mâinile lui Coșoi la data de 18 Martie 1911, înainte prin urmare de 23 Martie scadența arendei, și de 19 Martie 1911, ziua în care conservatorul Gh. Petrescu a notificat arendașului punerea în posesiune asupra imobilului cu oprirea de a plăti arenda în mâinile proprietarilor, plată făcută în temeiul actului de ipotecă intervenit între Ioana Angela Bulgaru și Coșoi prin care: «pentru plata regulată a dobânzilor îi cedez acestuia cu preferință suma de 3.400 lei din arenda anuală a moșiei Țonea arendată d-lui Țonea Nedelcof, dela care va putea primi această sumă din câșturile respective ale moșiei respective, dând chitanță valabilă de descărcare».

Că, prin urmare, plata sumei de lei 1.700 din câștiul de Martie 1911, partea Ioanei Bulgaru e valabil făcută și în asemenea împrejurări nu este nici o utilitate în cauză de a se mai determina natura juridică a actului prin care Țone Nedelcof a fost însărcinat să facă plata către Coșoi.

Având în vedere că, chiar dacă s'ar considera ca nevalabilă plata făcută de Nedelcof în mâinile lui Coșoi a sumei de lei 1.700 din câștiul de Martie 1911, porțiunea cuvenită Ioanei Angela Bulgaru, totuși acest câștiu ori cum s'ar calcula el, fie de lei 3.666 cum pretinde proprietara, sau de lei 2.657 bani 70, plus fonciarul pe 2 trimestre, porțiunea aferentă dreptului ei în moșie după cum s'a plătit întotdeauna, nu se putea număra de arendaș nici în mâinile Ioanei Angela Bulgaru, nici a conservatorului Gh. Petrescu, căci în urma cererii de poprire făcută de Nicolae Grigorescu, creditorul d-nei Ioana Angela Bulgaru, în baza sentinței tribunalului Ilfov secția comercială No. 1060 din 1909 și a cărței de judecată a judecătoriei ocolului III București No. 693 din 1909, președintele secției cu ordonanța No. 287 din 18 Ianuarie 1911, notificată debitorului Nedelcof la 15 Februarie 1911, poprește în mâinile arendașului orice sumi datorește și va datoră până la concurența datoriei de lei 6.000. Și această poprire e regulat făcută și imobilizează datoria în mâinile terțului poprit, întrucât procedura română nu cere altă formalitate de cât notificarea ordonanței de poprire terțului, ceeace s'a și făcut;

Că, întrucât se constată această împedicare absolută de a plăti, este fără de interes de a mai discuta și motivul de apel că Nedelcof a plătit lei 2.635 din arenda de 23 Martie 1911 lui Confort, creditorul căpi-

tanului Toma Dumitrescu, administrator și usufructuar al moșiei Țonea, bun dotat al d-nei Ioana Angela Bulgaru, datorie achitată în timpul căsătoriei d-nei Bulgaru cu căpitanul Toma Dumitrescu;

Considerând că nu se poate serios susține că contractul de arendare ar fi de drept rezolvat prin faptul că Țone Nedelcof nu a plătit arenda de 23 Septembrie 1911, 23 Martie 1912 și 26 Septembrie 1912, căci întrucât proprietarul i-au luat din mână moșia sub pretext că contractul e de drept reziliat cu începere dela 23 Martie 1911 și nu și-au îndeplinit obligațiunea lor de a face să se folosească de moșie arendașul, ei nu sunt îndreptățiți a cere niște arenze care reprezintă prețul folosinței lucrului. Aceasta învederează și mai mult spiritul de care au fost animați reclamanții în acțiunea ce au introdus în contra arendașului Nedelcof, care într'un moment dat depune la tribunal lei 10.000 arenda pe un an a moșiei dela 23 Martie 1911 până la 23 Martie 1912, pentru a putea căpăta suspendarea executărei ordonanței de expulzare.

Urmează dar, că motivele pe care Ioana Angela Bulgaru s'a bazat pentru a cere expulzarea arendașului Țone Nedelcof sunt cu totul neîntemeiate și că cererea făcută de acesta de a se anulă ordonanța prezidențială și de a fi pus în stăpânirea moșiei, se găsește pe deplin justificată;

Având în vedere iarăși că din interogatorul luat Alexandrinei Ștefănescu și lui C. Ștefănescu cotutorii minoarei Elisabeta Bulgaru, din depunerile martorilor ascultați în instanța de apel: d-l avocat Macri, Moruzi, Maria Pantazopol și Vintilă Pantazopol, și din celelalte acte aflătoare la dosarele cauzei se mai constată în acelaș timp:

Că, Țone Nedelcof s'a prezentat la domiciliul soților Ștefănescu în ziua de 17 Martie 1911, pentru a plăti arenda de lei 1.328 bani 75, cuvenită minoarei Elisabeta pentru semestrul de 27 Martie 1911, care ofertă a fost refuzată de d-na Ștefănescu pe cuvântul că soțul său lipsește de acasă și nu voește să dea chitanță de descărcare ce nu ar fi fost valabilă;

Că, Nedelcof dânduși seama de greutatea care i se făceau, pe de o parte, prin corpul portăreilor de Ilfov, face o invitare soților Ștefănescu pentru ca în ziua de 23 Martie 1911, să se prezinte la corpul portăreilor la orele 11 antemeridiane spre a primi câștiul datorit, iar pe de altă parte în ziua de 23 Martie,

termenul de plată a arenzei, trimite la domiciliul soților Ștefănescu pe reprezentantul său d-l avocat Macri, întovărășit de d-l Moruzi pentru a le număra câștiul de lei 1328 bani 75, și de această dată soții Ștefănescu refuză primirea câștiului sub cuvântul că nu ar fi venit în persoană însuși debitorul de oarece are daraveri cu dântul, căci nu i-a încredințat chitanțele de fonciar pe anul trecut 1910, trebuind să le alătore la socotelile tutelei. Iar d-l avocat Macri pleacă la tribunalul Ilfov, așteaptă pe soții Ștefănescu la cancelaria corpului de portărei până după orele 11 antemeridiane, se încheie un proces-verbal de cele constatate și în urmă tot în aceea zi consemnează la casierie suma de lei 1328 bani 35, pe numele minorei Elisabeta Bulgaru reprezentată prin cotutorii săi soții Ștefănescu și recipisa o depune la portărei;

Având în vedere că, din împrejurările în care s'au petrecut faptele, rezultă într'un mod cert că Nedelcof a făcut tot ce i-a fost prin putință pentru a plăti arenda de 23 Martie 1911 cotutorilor minorei în condițiunile contractului de arendă și în acest scop la domiciliul soților Ștefănescu s'a prezentat d-l Macri procuratorul lui Nedelcof care a oferit plata sumei datorită, sumă ce avea asupra sa, de oarece chiar în aceea zi a consemnat-o la administrația financiară a județului Ilfov;

Că, cotutorii Ștefănescu nu numai că au refuzat primirea banilor, dar cu rea credință a arătat că nu primesc câștiul, fiindcă Nedelcof nu le-ar fi încredințat chitanțele de fonciar pe anul 1910, căci din chitanța aceluiași aflătoare la dosarul cauzei, ce poartă data de 23 Septembrie 1910, se constată că Nedelcof a încredințat soților Ștefănescu cu ocaziunea plății câștiului de 23 Septembrie 1910 și chitanța pentru fonciarul de Iulie 1910, chitanța pe Aprilie 1910 trebuind a fi încredințată celuilalt copărtaş Ioana Angela Bulgaru;

Având în vedere că, pentru a justifica rezilierea de drept a contractului și expulzarea arendașului, întimata a mai susținut că arendașul Țone Nedelcof nu a plătit fonciarul pe trimestrul Ianuarie 1911 și nu a prezentat chitanța de plată cu ocaziunea ofertei câștiului de 23 Martie 1911;

Considerând că impozitul fonciar e o contribuție pusă asupra proprietății imobiliare, prin urmare proprietarului îi incumbă sarcina de a plăti fonciarul, totuși legea fonciară obligă pe arendaș să plătească im-

pozitul fonciar pe seama proprietarului cu drept de recurs contra celui din urmă, care e ținut să ia în seamă sumele din chitanțele fiscului și să le scadă din câștiuri;

Că, în vederea acestei eventualități, părțile contractante au înserat în contractul de arendă clauza: «Toate dările către Stat sau comună privesc pe proprietar, care se vor achită de arendaș, pentru care va prezenta chitanțe la plata [câștiurilor], clauză manifest pusă în favoarea arendașului care și-a rezervat facultatea de a plăti impozitul fonciar din arenzile datorite, cu obligațiune pentru proprietar să-i scadă din câștiuri la plata lor sumele avansate și aceasta în scop ca proprietarul să nu-i poată pretinde întreg câștiul datorit pe semestrul respectiv, sub pedeapsa pactului comisoriu, căci dacă proprietarul nu ar fi achitat fonciarul pe trimestrele convenite, arendașul ar fi fost urmărit de fisc pentru sume ce nu datoră proprietarului;

Că, din modul cum s'a executat contractul în timpul duratei lui și din însuși susținerile părților reșind că fonciarele pe trimestrele Aprilie și Iulie se avansau de arendaș în contul câștiului de 23 Septembrie, iar fonciarele pe trimestru Octombrie și Ianuarie se avansau din rata ce era datorită pentru 23 Martie, urmează că arendașul putea ușor fi pus în imposibilitate de a plăti fonciarul, dacă ar fi cesionat proprietarul întreg câștiul datorit sau dacă un terțiu creditor al proprietarului ar fi făcut vreo poprire asupra câștiului. Ori, de fapt se constată că Nedelcof a plătit asupra câștiului de 23 Martie 1911: lei 300 garanția din 6000 lei încasată anticipat de defunctul Bulgaru la facerea contractului, lei 349.80 fonciarul pe Octombrie 1910, necontestat de părți, lei 1328 bani 35 depuși pentru minoră, câștiul cuvenit ei, în total lei 1978 bani 15, prin urmare rămănea numai lei 3021 bani 85 pentru d-na Ioana Angela Bulgaru, din care sumă avea Nedelcof facultatea să plătească fonciarul pe Ianuarie 1911 și ar fi efectuat chiar plata dacă nu ar fi fost poprită în mâinele sale întregă această sumă de Grigorescu, după cum s'a constatat mai înainte. Minoara nu poate pretinde chitanța fonciarului pe Ianuarie 1911 sau echivalentul său în numerar, căci plata câștiului nu e mai mult decât suficient justificată prin consemnarea sumei de lei 1328 bani 35 depuși la Casa de depuneri și consemnațiuni și plata fonciarului pe Octombrie 1910, iar Ioana Angela Bulgaru nu poate pretinde nici un soi de plată, întreg câștiul cuvenit fiind lovit de indisponibilitate în mâinele arendașului Nedelcof;

Având în vedere că Țone Nedelcof justificând după

cum s'a specificat mai sus, îndeplinirea obligațiunilor sale referitoare la plata căștiului pe 23 Martie 1911, se mai susține de intimații că Tone Nedelcof nu era în drept să rețină lei 300 din fiecare semestru datorit pentru avansul de 6000 lei ce a făcut proprietarului la încheierea contractului, astfel ca să plătească după cum s'a făcut până la 23 Martie 1911 drept căștiu lei 2656 bani 70 Ioanei Angela Bulgaru și lei 1328 bani 35 minoarei Elisabeta Bulgaru, dar lei 2856 bani 70 Ioanei Angela Bulgaru și lei 1428 bani 35 minoarei Elisabeta;

Considerând că, pentru a justifica o asemenea susținere, intimații pretind că articolul adițional din contractul de arendare, care vorbește de reținerile acestea semestriale, nu este semnat decât de Tone Nedelcof;

Având în vedere că, pe lângă împrejurarea că acest articol adițional este urmat de procesul-verbal de autentificare, ceea ce-l face să devie perfect valabil, apoi din actele prezentate în instanță, și anume din chitanțele de plata căștiurilor se constată că până la 23 Martie 1911 toți moștenitorii defunctului Bulgaru au acceptat să se scadă din arendă suma de lei 600 anual, executându-se astfel întocmai articolul adițional;

Că, mai mult încă, cu prilejul procesului de expulzare a arendașului Nedelcof din 1907 la care au luat parte atât d-na Ioana Angela Bulgaru cât și minoara reprezentată prin cotutori ei Constantin și Alexandrina Ștefănescu, au lăsat fără nici o obiecțiune ca să se facă calculul porțiunii de arendă pretinsă încă datorită lor, tot scăzându-se din totalul arenzei de 5000 lei pe lângă fonciarele pe două trimestre și suma de lei 300 garanția în litigiu;

Că, ori cum ar fi, contractele executându-se de bună credință nu-ți este îngăduit ca după ce ai primit toate arenzile cuvenite și ai scăzut în totdeauna la fiecare semestru garanția de 300 lei, fără de a știința pe arendaș, fără de a-i pretinde vreo dată această sumă, să ceri de odată rezilierea contractului și expulzarea arendașului de bună credință, sub cuvânt că te-ai deșteptat că o clauză din contract nu ar fi valabilă, cu toate că ai executat-o până atunci, și că dorești să ți se plătească integral căștiul cuvenit;

Că, prin urmare, și această din urmă întâmpinare nefiind temeinică, Curtea cată a admite apelul d-lui Tone Nedelcof și a obliga pe intimații să-i plătească în solidar lei 300 cheltueli de judecată apreciate de Curte.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Corjescu, admite apelul, etc.

Semnați: D. V. Buzdugan, A. Bărsescu, I. Corjescu, C. Botez.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CASAȚIUNEA FRANCEZĂ

— 26 Noembrie 1912 —

DOVADĂ SCRISĂ (ÎNCEPUT DE). — ACT SUB SEMNĂTURĂ PRIVATĂ. — SCRIERE. — SUBSCRIERE. — CONVENȚIE SINALAGMATICĂ. — ART. 1179 ȘI 1197 C. CIV. ROM. (ART. 1325 ȘI 1347 C. CIV. FR.).

Pentru ca un act să poată fi reținut ca început de dovadă scrisă, art. 1347 nu cere în-doita condiție a scrierei și subscrierei aceluia căruia i se opune; e de ajuns ca această scriere să fie opera părții sau să fie numai semnată de dânsa.

În special, duplicatul unei convenții sinalagmatice, scrisă de partea căreia i se opune, poate fi considerată față de dânsa ca un început de dovadă scrisă despre existența acestei convenții, deși acest duplicat nu ar fi subscris de partea căreia i se opune.

(*Pand. périod.*, 1913. 1. 150).

Observațiune. — După art. 1197 c. civ., început de dovadă scrisă este «orice scriptură a aceluia în contra căruia s'a format petițiunea sau a aceluia ce el reprezintă...» Se admite în general că înscrisul prezentat ca început de dovadă scrisă satisface prescripțiile acestui articol, dacă este de mâna aceluia căruia se opune, sau dacă, fiind de o mână streină, e semnat de partea căreia se opune, fără ca întrunirea acestor două condiții să fie indispensabilă. (V. Aubry et Rau, ed. 4, t. 8, p. 334, § 764; *Pand. Rép.*, V. *Preuve*, No. 556, Cas. fr. D. P. 74. 1. 430; trib. Ilfov, *Dreptul* din 1881, No. 57 și din 190, 1 No. 57). S'a judecat în special, în acest sens, că scriptura poate să emane delă unul și să fie opusă ca început de dovadă altuia, care a aprobat-o prin semnătura sau parafa sa. (T. Huc. VIII, 292).

Mai mult încă, actul care nu este autentic pentru lipsă de forme și care n'ar fi fost semnat decât de una din părți, va putea în privința acestei părți să fie privit ca un început de dovadă (art. 22 l. din 1 Sept. 1886), după cum tot astfel vor putea fi privite și mențiunile care ar avea de obiect un fapt cu totul strein de acela al convențiunei și care ar figura într'un act autentic sau sub semnătură privată (art. 1174).

În fine, actele sub semnătură privată care nu întrunesc condițiile prescise de art. 1179 și 1180, pot servi ca începuturi de dovadă scrisă (Vezi tr. Ialomița și Suceava, *Dreptul* din 1893, No. 4 și 33; t. Teleorman, *Dreptul* din 1894, No. 8 și t. Ilfov com. *Dreptul* din 1901, No. 26. Cpr. D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. VII pag. 199 și 273, text și autoritățile citate în note).

S. R.